

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА,
БІЗНЕСУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЖИВОТЧЕНКО ВІКТОРІЯ ВАЛЕРІЇВНА

РЕФЕРАТ

дипломної магістерської роботи

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ АГРОФІРМИ**

спеціальність 073 «Менеджмент»

(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)

**Науковий керівник: к.е.н.
Заїка Світлана Олександрівна**

Харків – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Економічна ефективність сільського господарства повинна забезпечувати населення країни продуктами харчування у відповідності з рекомендованим рівнем їх споживання. В даний час обсяг виробленої сільськогосподарської продукції не повною мірою задовольняє потреби населення. За деякими видами тваринницької і рослинницької продукції спостерігаються тенденції до зниження виробництва.

З метою захисту національних інтересів необхідне забезпечення продовольчої безпеки країни, збільшення виробництва сільськогосподарської продукції вітчизняними товаровиробниками.

Розвиток ринкової економіки в світовий економічний простір викликає необхідність підвищення конкурентоспроможності і якості виробленої сільськогосподарської продукції, що передбачає значне зростання ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних формувань. На ефективність використання ресурсів впливають інвестиційна політика, досягнення науково-технічного прогресу і швидкість їх впровадження в сільськогосподарське виробництво, ефективність роботи топ-менеджменту і ряд інших чинників. В сучасних умовах необхідне обґрунтування показників та умов підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, визначення потреби в ресурсному потенціалі для виробництва сільськогосподарської продукції.

Тому дослідження, спрямовані на підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, створення умов для його стійкого відтворення, є актуальними і мають важливе народногосподарське значення.

Мета дипломної магістерської роботи полягала в розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи ресурсного потенціалу працівників агрофірми.

Відповідно до мети дослідження в дипломній магістерській роботі було поставлено такі **завдання**:

- визначити роль і місце ресурсного потенціалу в складі механізму господарювання аграрної сфери економіки;

- вивчити поняття «ресурсний потенціал» і запропонувати шляхи вдосконалення ресурсного потенціалу в конкретному сільськогосподарському підприємстві;

- провести аналіз і дати економічну оцінку ресурсного потенціалу в агрофірмі;

- запропонувати напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу, що забезпечує зв'язок розміру винагороди з результатами роботи.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів ресурсного потенціалу в умовах ринкового механізму господарювання.

Об'єктом дослідження є система ресурсного як елемент механізму господарювання в агрофірмі.

Теоретичну і методичну основу дослідження склали праці українських і зарубіжних вчених, пов'язані з вивченням проблем формування ринкового механізму господарювання, стимулювання і оплати праці; періодичні видання; ресурси глобальної інформаційної мережі Internet, матеріали досліджень автора.

У процесі дослідження застосовувалися монографічний, аналітичний, абстрактно-логічний, розрахунково-конструктивний, економіко-статистичний методи, а також методи економічних та соціологічних досліджень.

Інформаційною базою дослідження послужили дані Державної служби статистики України та Харківського обласного управління статистики; бухгалтерська та фінансова звітність агрофірми; результати опитування працівників підприємства.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення ресурсного потенціалу в умовах трансформації механізму господарювання.

Практична значимість роботи. Наукові положення і практичні рекомендації, сформульовані в дипломній магістерській роботі дозволяють на більш високому науково-методичному рівні представити напрямки розвитку ринкового механізму господарювання аграрної сфери та його елементів, найважливішим з яких є система ефективного використання ресурсного потенціалу. Окремі результати дослідження прийняті до використання керівництвом агрофірми.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідалися і обговорювалися на конференціях: IX Міжнародній науково-практичній конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (присвячена пам'яті професора Мазнева Григорія Євтіювича), (6 квітня 2017 року, м. Харків); Міжнародній науково-практичній конференції «Інвестиційно-інноваційні моделі розвитку підприємств в умовах сучасної нестабільності» (27 жовтня 2018 року, м. Львів); Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (присвяченій 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту) (8-9 листопада 2018 року, м. Харків). Отримані результати і матеріали проведеного дослідження опубліковані в 5 наукових працях.

Структура та обсяг роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Виконана на 103 сторінках комп'ютерного тексту, містить 19 таблиць. Список використаних джерел налічує 87 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи ефективного використання ресурсного потенціалу» розглянуто: сутність та зміст ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств; основні елементи ресурсного потенціалу та ефективність їх використання і методичні підходи до оцінки та ефективності використання ресурсного потенціалу.

У другому розділі «Сучасний стан ефективного використання ресурсного потенціалу в підприємстві» представлено: організаційно-економічну характеристику підприємства; аналіз виробничого потенціалу агрофірми; аналіз трудових ресурсів та мотивації персоналу підприємства.

У третьому розділі «Удосконалення системи ресурсного потенціалу на підприємстві» наведено: шляхи покращення використання трудових ресурсів та зростання продуктивності праці; заходи щодо стимулювання та мотивації праці персоналу; соціально-економічну ефективність запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ

В дипломній магістерській роботі представлено вирішення науково-практичної задачі з обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності ресурсного потенціалу в агрофірмі. Узагальнення отриманих результатів дало змогу зробити такі висновки:

1. Економічну категорію «ресурсний потенціал сільськогосподарського підприємства» слід розглядати в якості відкритої виробничої системи, з урахуванням сформованої ринкової кон'юнктури і сучасного рівня розвитку виробничих відносин, що об'єднує в оптимальному поєднанні в підприємстві відповідної організаційно-правової форми та пускає в хід технологічно залежні ресурси

сільськогосподарського виробництва - працю, землю, капітал з метою підвищення ефективності їх використання і забезпечення розширеного відтворення.

Дана система є підсистемою економічного потенціалу регіону, яка прагне до свого стійкого стану - вдосконалення структури факторів виробництва на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу з метою виробництва і доведення до споживача необхідного обсягу якісної і конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції в умовах інтеграції України в міжнародний економічний простір.

2. Удосконалення системи ресурсного потенціалу розглянуто в контексті комплексного розвитку елементів механізму господарювання аграрної сфери, що утворюють певну цілісність та забезпечують тим самим практичну реалізацію стратегічних цілей і завдань підприємства.

В системі економічного механізму розглянуті заходи щодо створення умов розширеного відтворення праці і капіталу шляхом використання економічних важелів та методів. Поряд із зовнішнім регулюванням обумовлена необхідність підвищення ефективності внутрішньогосподарського управління на основі впровадження комерційного розрахунку, який виключає можливість отримання незароблених коштів.

3. В сучасних умовах в агрофірмі виявлено тенденції, характерні для багатьох регіонів України: зменшення машинно-тракторного парку та зростання інтенсивності його використання. Це пов'язано, з одного боку, з вибуттям техніки після закінчення терміну її служби, відсутністю фінансових ресурсів для придбання нової високопродуктивної техніки, а з іншого - зі зростанням її продуктивності, вдосконаленням технологій виробництва.

4. Дослідження теоретичних основ заробітної плати, як головної складової ресурсного потенціалу, дозволило уточнити її поняття як ціни робочої сили за рівнем кваліфікації працівника, регульованою співвідношенням

попиту і пропозиції на ринку праці, що є основним джерелом життєвих засобів працівника і його сім'ї і представляє один з елементів витрат виробництва для роботодавця. Вивчено зміст основних функцій заробітної плати в частини цілей, засобів, критеріїв і принципів їх реалізації; елементи організації заробітної плати; види основної і заохочувальної оплати праці в сільському господарстві.

5. Агрофірма спеціалізувалось на виробництві продукції тваринництва, зокрема молока та м'яса ВРХ.

Аналіз трудових ресурсів агрофірми свідчить, що підприємство забезпечено трудовими ресурсами в повному обсязі. Аналізуючи категорії трудових ресурсів на підприємстві за 2016 рік помітно, що найбільшу кількість працівників становлять особи віком від 40 до 50 років – 52 особи, значну частину займають особи віком від 30 до 40 років – 49 осіб, а найменшу кількість працівників становлять особи віком понад 60 років – 9 осіб. Найбільша кількість працівників на підприємстві мають стаж роботи від 10 до 40 років: жінки – 36 осіб, чоловіки – 37 осіб.

Аналізуючи категорії трудових ресурсів на підприємстві за 2017 рік помітно, що найбільшу кількість працівників становлять особи віком від 40 до 50 років – 55 особи, значну частину займають особи віком від 30 до 40 років – 51 осіб, а найменшу кількість працівників становлять особи віком понад 60 років – 10 осіб. Найбільша кількість працівників на підприємстві мають стаж роботи від 5 до 10 років: жінки – 39 осіб, та стажем від 10 до 40 років: чоловіки – 41 особа.

Аналізуючи показники використання трудових ресурсів, бачимо, що працівники відпрацювали в 2015 році 0,88 % норми робочого часу, в 2016 – 0,89 % і 2017 році – 0,95 %. Затрати праці у місяці максимальної зайнятості працівників у 2017 році порівняно з 2016 роком збільшилась на 4,7 %, а також затрати праці у місяці мінімальної зайнятості працівників знизилась на 7,4 %, що свідчить про покращення технологічного рівня виробництва продукції та підвищення продуктивності праці, але показник розмаху сезонності у

даному періоді підвищився на 13 %.

Показник плинності кадрів на протязі періоду, що вивчався знаходився в межах 0,05-0,02 і в 2017 році порівняно з попереднім зменшився на 31,4 %.

Продуктивність праці протягом 2015-2017 рр. поступово зростала і в 2017 році склала 512,26 тис. грн./чол.

6. Кризовий стан більшості сільськогосподарських підприємств зумовив низький рівень оплати праці, що не виконує основних своїх функцій (відтворювальної, стимулюючої, соціальної). Це перешкоджає працівникам забезпечувати свої фізіологічні та соціальні потреби з урахуванням реальних суспільно необхідних витрат на відтворення робочої сили, включаючи можливості придбання і утримання житла, отримання платних медичних і освітніх послуг, підвищення якості життя. Вивчення структури фонду заробітної плати вказує на те, що в агрофірмі не в повному обсязі враховуються результати роботи, і це робить негативний вплив на мотивацію і продуктивність праці працівників.

7. Для якісного зростання ефективності використання ресурсного потенціалу та збільшення виробництва продукції необхідні наступні умови: наявність довгострокової стратегії розвитку агрофірми на період понад 20 років; організація системи підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації; впровадження високопродуктивних технологій і техніки; інвестиційна діяльність та модернізація обладнання; створення привабливих для молоді робочих місць і безпечних умов праці; підвищення оплати праці; соціальна підтримка працівників.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Животченко В.В. Шляхи удосконалення системи управління персоналом на підприємстві / В.В. Животченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (присвяченої 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту). – Харків: ХНТУСГ, 2018. – С. 107-110.

2. Животченко В.В. Планування і контроль в сільськогосподарських підприємствах / В.В. Животченко // Вісник студентського наукового товариства - №1/2018. - С. 13-15.

3. Zhyvotchenko V.V. Ways of improving the personal management system in the enterprise / S.V. Kuskova, V.V. Zhyvotchenko // Вісник Харківського національного науково технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - Випуск 193. Економічні науки. Харків. - 2018. - С. 228-238.

4. Zhyvotchenko V.V. Features of formation of resource potential agricultural enterprises / S.V. Kuskova, V.V. Zhyvotchenko // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інвестиційно-інноваційні моделі розвитку підприємств в умовах сучасної нестабільності». - С. 65-67.

5. Животченко В.В. Основні елементи ресурсного потенціалу аграрних підприємств / С.В. Кускова, В.В. Животченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (Присвячена 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту). - С. 62-65.

АНОТАЦІЯ

Животченко В.В. «Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу агрофірми.

В дипломній магістерській роботі представлено вирішення науково-практичної задачі з розробки рекомендацій щодо ефективного використання ресурсного потенціалу в агрофірмі .

В результаті дослідження з'ясовано сутність ресурсного потенціалу, визначено місце і роль ресурсного потенціалу в складі механізму господарювання аграрної сфери економіки, встановлено проблеми та намічено шляхи вдосконалення ресурсного потенціалу в підприємствах аграрної сфери.

Проаналізовано сучасний економічний стан підприємства, оцінено його забезпеченість трудовими ресурсами та ефективність їх використання, досліджено існуючу систему мотивації і стимулювання праці в підприємстві, надано економічну оцінку стимулюванню праці в агрофірмі.

Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу агрофірми.

Ключові слова: ресурси, ресурсний потенціал, ефективність, сільськогосподарське підприємство, продуктивність праці, трудові ресурси, заробітна плата.

ANNOTATION

Zhyvotchenko V.V. «Increasing the efficiency of the use of resource potential agrofirma».

In the master's thesis the decision of the scientific and practical task on the development of recommendations for the effective use of the resource potential in agrofirma.

As a result of the research, the essence of resource potential was determined, the place and role of resource potential in the structure of the agrarian sector economic management mechanism were determined, problems were identified and ways of improving

the resource potential in the agrarian sector enterprises were outlined.

The current economic situation of the enterprise has been analyzed, its labor productivity and its efficiency are estimated, the existing system of motivation and stimulation of labor in the enterprise has been investigated, the economic evaluation of labor stimulation has been provided at the agrofirma.

Recommendations on increasing the efficiency of using the resource potential of agrofirma are developed.

Key words: resources, resource potential, efficiency, agricultural enterprise, labor productivity, labor resources, wages.